

Ewa Stawicka

Droga do zawodu solicytora w Irlandii

Palestra 48/11-12(551-552), 196-200

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ADWOKATURA ZA GRANICĄ

Ewa Stawicka

DROGA DO ZAWODU SOLICYTORA W IRLANDII

Uprawnienia solicytorów irlandzkich w ich kraju są w znacznej części bardzo podobne do możliwości działania, jakie zgodnie z polskim prawem przysługują adwokatom. Do pewnego stopnia zawód ten zbliża się również – według naszych rodzimych pojęć – do profesji radcy prawnego, notariusza, a także doradcy finansowego, podatkowego i do spraw obrotu nieruchomościami. Choć bowiem większość solicytorów działa w prywatnych kancelariach, to jednak wolno im wybrać także drogę pracownika w przedsiębiorstwie handlowym czy przemysłowym, karierę urzędnika państwowego lub status osoby zatrudnionej w sektorze publicznym. W zakresie obsługi czy to osób fizycznych, czy też innych podmiotów przysługuje solicytorom prawo reprezentowania swoich klientów przed sądami i innymi organami powołanymi do rozstrzygania spraw. W ramach zajęć porównywalnych z notariatem i doradztwem na rynkach nieruchomości i finansów, solicytor zajmuje się sporządzaniem aktów przeniesienia własności i innych umów, na przykład dzierżawy, łącznie z uzyskiwaniem na te cele pożyczek, przy czym nierzadkie są specjalizacje w obsłudze obrotu nieruchomości określonego rodzaju, jak hotele czy immobilia o przeznaczeniu industrialnym. Spore pole działalności otwiera się także przed tymi, którzy zdecydują się skoncentrować na doradztwie dotyczącym testamentów, zarządzaniu funduszami spadkowymi i obsługą związanych z tym zagadnień od strony zobowiązań podatkowych.

Jednak nie tylko zestaw uprawnień, ale i sposób ich uzyskiwania dość znacznie różni się od skojarzeń właściwych polskim prawnikom. Całość nadzoru nad systemem edukacji podlega Stowarzyszeniu Prawników Irlandii. Na drodze do uzyskania pełni uprawnień zawodowych, przyszły solicytor ma do pokonania kolejne stopnie. Są one następujące:

- egzamin wstępny
- tak zwany Pierwszy Egzamin Irlandzki
- część pierwsza egzaminu końcowego
- praktyka zawodowa trwająca 24 miesiące
- kursy praktyki zawodowej, podzielone na część pierwszą i część drugą
- tak zwany Drugi Egzamin Irlandzki.

EGZAMIN WSTĘPNY

Jest on – według polskich przyzwyczajeń myślowych – eksternistyczną metodą uzyskania dostępu do ubiegania się o dalsze stopnie kwalifikacyjne. Do egzaminu wstępnego, organizowanego corocznie w marcu, dopuszczani są kandydaci co najmniej dwudziestojednoletni, przystępujący doń najwyżej po raz trzeci (trzykrotne niepowodzenie bezpowrotnie eliminuje z dalszych prób). Sprawdzian obejmuje: znajomość języka angielskiego, zagadnienia irlandzkiego rządu i polityki oraz ogólną wiedzę.

Eksternistyczny charakter egzaminu implikuje, iż zwolnione są z niego następujące osoby:

- absolwenci uniwersytetu w Irlandii bądź w krajach Zjednoczonego Królestwa – ci zwolnienie uzyskują samoistnie, bez potrzeby składania jakichkolwiek podań czy dopełniania innych formalności w tej mierze;
- absolwenci uniwersytetów z innych krajów, przy czym zwolnienie uzyskuje się w tym wypadku na mocy pozytywnej decyzji Komisji Edukacyjnej Stowarzyszenia Prawników Irlandii; podaniu adresowanemu do tej komisji musi towarzyszyć – oprócz uwierzytelnionej kopii dyplomu uniwersyteckiego – również potwierdzenie prawdziwości dyplomu dokonane przez praktykującego prawnika albo z państwa macierzystego, albo z Republiki Irlandzkiej;
- osoby mające przynajmniej pięcioletni staż pracy w charakterze „urzędnika prawniczego” (*law clerk*) i legitymujące się zarazem dowodem ukończenia szkoły prawniczej albo też – o stażu w tym charakterze co najmniej dziesięcioletnim, nawet jeśli nie mają za sobą szkoły prawniczej; w obydwu wypadkach o uwzględnieniu podania (do którego konieczne jest dołączenie opinii dwóch praktykujących prawników, niezwiązanych z miejscem pracy składającego podanie) decyduje Komisja Edukacyjna;
- inne osoby, mające za sobą odmienne od powyżej składanych kwalifikacje, o ile Komisja Edukacyjna uzna uwzględnienie ich podań za możliwe.

PIERWSZY EGZAMIN IRLANDZKI

Każda osoba mająca zamiar ubiegać się o status aplikanta „solicytorskiego” musi poddać się Pierwszemu Egzaminowi Irlandzkiemu. Nie jest możliwe uzyskanie zwolnienia od tego obowiązku. Jest to sprawdzian ustny i pisemny w języku irlandzkim. Zwykle organizuje się go dwa razy do roku: w styczniu i w lipcu.

CZĘŚĆ PIERWSZA EGZAMINU KOŃCOWEGO

Jest to wstępny egzamin do Stowarzyszenia Prawników Irlandii. Przystępuje się do niego w kwietniu albo w październiku. Obejmuje on osiem następujących grup tematycznych:

- prawo deliktów
- prawo kontraktów
- zagadnienia nieruchomości
- *equity* czyli część systemu prawnego uzupełniająca prawo stanowione i prawo zwyczajowe
- prawo konstytucyjne
- prawo spółek
- prawo karne
- prawo Unii Europejskiej.

Egzamin ten można zdać z wyróżnieniem powiązaniem z nagrodą pieniężną, przy czym premia przyznawana jest albo za całokształt osiągniętego wyniku, albo za wybitny rezultat w którejkolwiek z wyżej wymienionych gałęzi prawa.

PRAKTYKA ZAWODOWA

Praktyka, odbywana w ramach kancelarii, stanowi trzon systemu przygotowań kandydata do zawodu solicytora. Aby stać się w przyszłości pełnoprawnymi członkami korporacji, adeptci muszą mieć możliwość otrzymywania pouczeń oraz nabrania własnych doświadczeń w zakresie rozmaitych gałęzi prawa, jak również specyficznych umiejętności takich jak pisanie projektów dokumentów, prowadzenie przesłuchań, poszukiwanie rozwiązań prawnych, a wreszcie – prowadzenie negocjacji i przemawianie.

Aby móc rozpocząć praktyczne szkolenie, adeptci do zawodu muszą wpiery uzyskać na to zgodę Stowarzyszenia Prawników. Do podania należy załączyć świadectwa o niekaralności i nieskazitelności charakteru, a rozpatrzenie wniosku może się łączyć z odbyciem rozmowy kwalifikacyjnej.

Umowa o szkolenie zaczyna obowiązywać po upływie czternastu dni od egzaminu wieńczącego pierwszą część kursu praktyki zawodowej (KPZ), niemniej jednak warunkiem otrzymania miejsca na tym kursie jest uprzednie posiadanie gwarancji zatrudnienia. Umowa „aplikancka” wiąże przez dwadzieścia cztery miesiące, włączając w to uczęszczanie na drugą część kursu praktyki zawodowej.

Przebieg praktyki w połączeniu z kursami może być dwojaki:

praktyka w kancelarii po ukończeniu pierwszej części KPZ	11 miesięcy
uczęszczanie na drugą część KPZ	3 miesiące
praktyka w kancelarii po ukończeniu drugiej części KPZ	10 miesięcy

albo:

praktyka w kancelarii przed pierwszą częścią KPZ (maksimum)	4 miesiące
praktyka w kancelarii po ukończeniu pierwszej części KPZ	11 miesięcy
uczęszczanie na drugą część KPZ	3 miesiące
praktyka w kancelarii po ukończeniu drugiej części KPZ	6 miesięcy

Aplikant może się ubiegać o zaliczenie mu maksymalnie czterech miesięcy pracy przed pierwszą częścią KPZ, o ile był on wtedy zatrudniony u patrona albo u innego solicytora w granicach administracyjnych Irlandii. A zatem, odbywanie praktyki zawodowej przed zaliczeniem pierwszej części KPZ jest opcjonalne, zaś w każdym wypadku okres ten musi się mieścić w czasowych ramach sześciu miesięcy bezpośrednio poprzedzających uczęszczanie na pierwszą część kursu praktyki zawodowej.

Sama praktyka musi obowiązkowo dać aplikantowi możliwość zapoznania się z zagadnieniami zbywania i obciążania nieruchomości, z procedurami sądowymi, z kwestiami związanymi ze sporządzaniem testamentów, a także wyceną i zarządzaniem nieruchomościami oraz z dwiema innymi wybranymi gałęziami prawa.

W czasie odbywania praktyki w kancelarii pod okiem patrona, aplikant otrzymuje płacę w wysokości równej przynajmniej minimum określanemu przez Komisję Edukacyjną, natomiast za czas spędzany na drugiej części kursu praktyki zawodowej wypłaca się pobory równe ustawowo określonej minimalnej pensji. W niektórych sytuacjach możliwe jest nadto otrzymywanie przez aplikanta wynagrodzenia równego ustawowo określonej minimalnej pensji także i za czas pierwszej części kursu praktyki zawodowej.

Regulacje przyjęte przez Stowarzyszenie Prawników Irlandii dopuszczają możliwość swobodnego delegowania aplikanta do częściowego odbywania praktyki w innym miejscu pracy niż kancelaria patrona (w tym również za granicą). Jest to możliwe pod warunkiem, że delegacja taka nie potrwa dłużej niż sześć miesięcy i że będzie ona z korzyścią zarówno dla

nabywania praktyki w zawodzie, jak i dla przygotowań do przyszłego przystąpienia do „stanu solicytorskiego”. W każdym wypadku niezbędne jest jednak uprzednie uzyskanie zgody Komisji Edukacyjnej, która rozpatruje podanie aplikanta i towarzyszące temu podaniu listy: od patrona i od ewentualnego czasowego pracodawcy.

KURSY PRAKTYKI ZAWODOWEJ

Szkoła Prawa (podlegająca Komisji Edukacyjnej Stowarzyszenia Prawników Irlandii) prowadzi dwustopniowe kursy dla aplikantów, w pełnym wymiarze czasu. Ich celem jest przekazywanie praktycznej wiedzy, niezbędnej do wykonywania zawodu solicytora. Zajęcia są prowadzone niemal wyłącznie przez doświadczonych solicytorów oraz przez współpracowników Stowarzyszenia Prawników. Stopień przyswajania wiedzy przez kursantów kontrolowany jest permanentnie w toku zajęć, jak również na egzaminach wieńczących każdy z kursów.

W pierwszej części kursu praktyki zawodowej może uczestniczyć osoba, która:

- zdała Pierwszy Egzamin Irlandzki
- zdała egzamin wstępny bądź uzyskała zwolnienie od tego egzaminu
- zdała część pierwszą egzaminu końcowego
- znalazła praktykującego solicytora gotowego zostać jej patronem, przy czym za „praktykującego solicytora” uważa się takiego solicytora, który wykonuje ten zawód w pełnym wymiarze czasu w kancelarii indywidualnej, jako partner w spółce solicytorów bądź też jako osoba pełnozatrudniona w charakterze solicytora w organach państwa.

Pierwsza część kursu prowadzona jest każdego roku od września/października do kwietnia/maja, wliczając w to kończący ją sprawdzian wiedzy. Obejmuje ona następujące przedmioty:

- kurs przygotowawczy
- praktyczne zagadnienia nieruchomości
- prawo spadkowe połączone z aspektami podatkowymi
- prawo przydatne w obsłudze klientów indywidualnych (Unia Europejska, prawa człowieka, prawo rodzinne oraz prawo pracy)
- prawo gospodarcze
- procedury sądowe (cywilną i karną)
- „umiejętności kluczowe” – to znaczy takie, które osobie dysponującej prawniczą wiedzą umożliwiają również praktyczne ich stosowanie w pracy solicytora; do umiejętności takich należy w szczególności należyte prezentowanie się jako solicytora oraz prowadzenie rozmów z klientami, przesłuchań i negocjacji, ogólnie zaś ujmując – zdolność do komunikowania się społecznego i, w razie potrzeby, do pracy w zespole.

Po jedenastu miesiącach spędzonych na odbywaniu praktyki zawodowej, aplikant powraca do Szkoły Prawa dla odbycia drugiej części kursu praktyki zawodowej. Trwa on dwaście tygodni (wliczając w to czas poświęcany na wieńczący go sprawdzian) i jest zaliczany do dwudziestoczwieromiesięcznego okresu szkolenia. Rozpoczyna się on zwykle w kwietniu każdego roku. Przedmiotem jego są: zagadnienia związane z praktyką zawodową, etyką i zarządzaniem, a nadto cały szereg szczegółowych tematów, do swobodnego wyboru przez uczestników kursu.

Ukończywszy pomyślnie drugą część kursu, aplikant ponownie zgłasza się do kancelarii patrona, w której odbywa pozostałą część praktyk, zgodnie z harmonogramem.

DRUGI EGZAMIN IRLANDZKI

Przed uzyskaniem szlifów solicytorskich, adept do tego zawodu musi przebrnąć przez drugi egzamin z języka irlandzkiego, obejmujący sprawdzian ustny i pisemny. Stowarzyszenie Prawników nie może nikogo zwolnić od tego egzaminu, natomiast dla osób dopracowujących umiejętności językowe przewidziane zostało rozwiązanie prawne, umożliwiające im zdanie tego egzaminu nie od razu po ukończeniu praktyk zawodowych, lecz najdalej przed upływem dwóch lat od wygaśnięcia umowy o szkolenie względnie na dwa lata przed uzyskaniem wpisu na listę solicytorów. Drugi egzamin irlandzki organizowany jest każdego roku w styczniu i w lipcu.

WPIS NA LISTĘ SOLICYTORÓW

Po zakończeniu wszystkich prawem przewidzianych stadiów edukacji, aplikant automatycznie otrzymuje od Stowarzyszenia Prawników Irlandii formularz wniosku o wpis na listę solicytorów. Samo wypełnienie wniosku jednak nie wystarczy: potrzebne jest nadto złożenie przez patrona przyrzeczenia obejmującego zapewnienie, iż ubiegający się o wpis jest osobą godną i należycie przygotowaną.

POMOC W FINANSOWANIU EDUKACJI APLIKANTÓW

Opłaty za kursy praktyki zawodowej są podstawą do uzyskania ulg podatkowych.

Niezależnie od tego, kursy te są przez samorządy lokalne traktowane jako rodzaj edukacji umożliwiający ubieganie się o udzielenie tak zwanych grantów.

Nadto, Stowarzyszenie Prawników Irlandii dysponuje własnym funduszem stypendialnym; ci adepci do zawodu solicytora którzy wykażą, iż stan materialny ich rodzin nie pozwoliłby im na odbycie nauki, mogą się starać o przyznanie im wsparcia finansowego ze strony Stowarzyszenia.